

Rapport 2005:23

LÄNSSTYRELSEN
I STOCKHOLMS LÄN

Alkohol och droger

Kommunernas förebyggande insatser

Sammanfattning – läget i länet

Länsstyrelsen har sammanlagt fördelat ca 50 miljoner kronor till alkohol- och narkotikaförebyggande insatser till kommunerna i Stockholms län under åren 2001 – 2005. Bidraget ska i första hand syfta till att utveckla ett samordnat och långsiktigt förebyggande arbete på lokal nivå. Sedan 2003 har samtliga kommuner i länet sökt och erhållit bidrag för förebyggande insatser. Kommunerna har dock kommit olika långt i det förebyggande arbetet och det finns stora variationer hur arbetet organiserats och vilket stöd det har från ledningen i kommunen.

Alkohol- och narkotikaförebyggande insatser, delvis finansierade genom statliga utvecklingsmedel, pågår för närvarande i samtliga kommuner utom Österåkers kommun och Sundbybergs stad. Denna rapport är en sammanställning av pågående insatser.

Fram till hösten 2004 fanns det någon form av samordnare för det alkohol- och narkotikaförebyggande arbetet i samtliga kommuner och stadsdelar i Stockholms län. Några kommuner har fler än en samordnare men fyra kommuner saknar för närvarande en samordnare för det alkohol- och narkotikaförebyggande arbetet. Sammanlagt 49 samordnare finns anställda i länet. De flesta är heltidsanställda men några av dessa har uppdrag som samordnare på deltid. Många samordnare har fortfarande tidsbegränsade uppdrag.

Majoriteten av kommunerna har barn och unga som målgrupp för det förebyggande arbetet. Skolan blir då ofta den viktigaste samarbetspartnern. Fler och fler kommuner utökar dock målgruppen till att omfatta även den vuxna delen av befolkningen.

En viktig del är kompetensutveckling för att förbättra metoderna för det förebyggande arbetet. Idag finns kunskaper om vilka metoder som är framgångsrika och betydande forskning och utvärdering pågår inom olika områden. I Stockholms län finns tre kompetenscentra som lämnar stöd och vägledning till kommunerna: Precens (Preventionscentrum Stockholms stad), ADP (enheten för Alkohol och Drogprenvention Centrum för folkhälsa, landstinget) och STAD (Stockholm förebygger Alkohol- och drogproblem, landstinget).

Kommunerna i Stockholms län är på god väg mot ett målinriktat alkohol- och drogförebyggande arbete med förstärkt samordning och intensifierade insatser inom relevanta områden. Det är en stor utmaning att fortsätta den positiva utveckling av det lokala förebyggande arbetet som påbörjats. Det är dock troligt att ett fortsatt ekonomiskt stöd till kommunerna är en förutsättning för att säkra utvecklingen på lång sikt.

I katalogen redovisas pågående alkohol- och narkotikaförebyggande insatser i Stockholms län som beviljats utvecklingsmedel för förebyggande insatser 2004 och 2005.

Sammanställningen är gjord utifrån de ansökningar som lämnats in till Länsstyrelsen. I slutet av katalogen finns även en sammanställning över om det finns alkohol- och drogpolitiska program i kommunerna, en sammanställning över samordnarnas anställningsform samt förklaringar till vissa ord och förkortningar som förekommer i texten.

Karin Rolf har sammanställt katalogen. E-post: karin.rolf@ab.lst.se, telefon 08/785 40 78.

Stockholm den 5 september 2005

AnneMarie Danon

Socialdirektör

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Innehållsförteckning	3
Alkohol- och drogförebyggande arbete i länet	5
Botkyrka kommun	5
Danderyds kommun.....	6
Ekerö kommun.....	7
Haninge kommun.....	8
Huddinge kommun.....	9
Järfälla kommun	12
Lidingö Stad	13
Nacka kommun	14
Norrtälje kommun	15
Nykvarns kommun	16
Nynäshamns kommun	17
Salems kommun	19
Sigtuna kommun	20
Sollentuna kommun	21
Solna stad	23
Stockholms stad genom samordnare	24
Södertälje kommun	37
Tyresö kommun	38
Täby kommun	39
Upplands-Bro kommun	40
Upplands Väsby kommun.....	41
Vallentuna kommun	42
Vaxholms stad	43
Värmdö kommun	44
Alkohol- och drogpolitiska program:	47
Tjänsten som samordnare – projekt eller tillsvidareanställning	51
Förklaringar till ord och förkortningar	53

Alkohol och droger

Kommunernas förebyggande insatser

Botkyrka kommun

Organisation	Det alkohol- och drogförebyggande arbetet är organiserat som en del inom kommunens folkhälsoarbete under Socialförvaltningen. Folkhälsoarbetet utgör en bas för insatser för målgrupper och målområden som kräver samordning av flera parter som t ex det alkohol- och drogförebyggande arbetet. Samordnaren ingår även i Botkyrkas lokala brottsförebyggande råds referensgrupp.
Mål	<ul style="list-style-type: none"> • Minska de alkohol- och drogrelaterade skadorna • Nyrekryteringen av missbrukare ska minska • Debutåldern för konsumtion av alkohol ska höjas ett år fram till år 2008 • Andelen ungdomar i åk 9 som inte dricker alkohol ska öka till 45 % fram till år 2008 • För andra droger gäller nolltolerans
Målgrupp	I första hand är målgruppen för det alkohol- och drogförebyggande arbetet barn och unga, föräldrar samt personal som arbetar med barn och unga. Insatser sker även inom primärvården.
Metod	<p>Specifika insatser i det alkohol- och drogförebyggande arbetet som sker i samverkan med Botkyrka kommuns olika förvaltningar, områdesgrupper, landstinget och ideella organisationer. Samordnaren har en referensgrupp där representanter med övergripande funktion från barn- och ungdomsförvaltningen, kultur- och fritid, utbildnings- och arbetsmarknadsförvaltningen, socialförvaltningen och kommunledningskontoret ingår. I gruppen samordnas utbildningar för personal och ledare, arbetet med alkohol- och drogpolicy etc. Planen är att projektet ska permanentas. En rad olika insatser genomförs kontinuerligt.</p> <p>Nytt för i år att projektet tillsammans med Kultur och fritid, Brå-samordnare och med ideella organisationer vill öka kunskapen och vidareutveckla det förebyggande arbetet. Ett långsiktigt arbete har påbörjats med det muslimska föreningsrådet.</p>
Tidsperiod	Projektbidrag har utgått fr o m 1.12.2002. 2005 års bidrag avser perioden 1.12.2005 – 30.11.2006 (år 4).
Utvärdering	Gemensam utvärdering av funktionen drogförebyggande samordnare i fyra kranskommuner genom FoU-Södertörn. Rapport FoU-Södertörn Skriftserie nr 43/05.
Samordnare	Beyron Ahxner
Hemsida	www.botkyrka.se
Övrigt	Botkyrka kommun ingår fr o m hösten 2004 i Modellkommun- projektet vars syfte är att förbättra vårdkedjan med vård, behandling och rehabilitering för personer med narkotikamissbruk.

Danderyds kommun

Organisation	Socialnämnden i Danderyds kommun är huvudman. Det förebyggande arbetet är organiserat i tre Lokala Samverkansgrupper. Verksamheten leds av en styrgrupp bestående av kommundirektören, socialdirektören, chefen för utbildnings- och kulturkontoret, produktionsdirektören samt den kommunala samordnaren. Närpolischefen är adjungerad. Varje lokal samverkansgrupp ansvarar för sin åtgärdsplan och genomförandet sker i samverkan med representanter i samverkansgrupperna och berörd personal ute i skolor och verksamheter som möter barn och unga. De lokala samverkansgruppernas arbete samordnas av samordnaren som rapporterar direkt till styrgruppen. Samordnaren fungerar som spindeln i nätet för kommunens förebyggande arbete och arbetar över förvaltningsgränserna.
Mål	<ul style="list-style-type: none"> • sänkt alkoholdebut • minskat berusningsdrickande • nolltolerans mot all form av narkotika • minskad tillgång på alkohol och narkotika • ökad medvetenhet om riskerna med alkohol/droger särskilt i trafiken • öka medvetenheten hos föräldrar och allmänheten • öka utbudet av attraktiva drogfria miljöer och arrangemang för kommunens barn och ungdomar. • Riktade insatser för särskilda riskgrupper
Målgrupp	Barn och ungdomar i kommunen, särskild ungdomar 12 – 18 år.
Metod	Samordning och struktur. En rad olika insatser genomförs löpande.
Övrigt	Alkohol- och drogpolitiskt program 2004 – 2007 som anger Danderyds kommuns vision samt delmål för barn och ungdomar i kommunen samt en plan för hur detta ska uppnås. Programmet innehåller även en vision och delmål avseende vuxna. Insatserna för denna målgrupp sker inom Vård- och behandling samt genom serveringstillstånden och tillsyn.
Tidsperiod	Projektet Ungt Fokus, samverkansprojekt kring förebyggande ungdomsfrågor under ledning av en projektledare, startade 20.8.2002 med hjälp av projektmedel. Projektet avslutades 19.8.2004. En samordnare anställdes augusti 2004. 2005 års utvecklingsmedel avser tiden 20.8.2005 – 19.8.2006.
Utvärdering	Utvärdering av Ungt Fokus genom extern utvärderare 2004.
Samordnare	Mikael Jarnlo
Hemsida	www.danderyd.se

Ekerö kommun

Organisation	Arbetet utgår från ESSAM (Ekerö i social samverkan). I gruppen ingår chefstjänstemän från kommunen, landstinget, försäkringskassan, arbetsförmedlingen och polisen. Dessa är styrgrupp för projektet och den gemensamma handlingsplanen. Vid genomförandet sker samarbete med personal från skolan, förskolan, familjecentrum, resurscentrum, socialtjänsten, fritidsgårdar, ungdomsmottagningen, primärvården, polisen, försäkringskassan och arbetsförmedlingen. Kontakt har också etablerats med Kyrkan och föreningar i kommunen.
Mål	Gemensamma mål och visioner för ESSAM:s verksamhet: <ul style="list-style-type: none"> • Att barn och ungdomar får en alkohol- och drogfri uppväxt • Att invånarna har ansvarsfulla och återhållsamma alkoholvanor • Att alkoholdebuten skjuts upp • Att erbjuda hjälp och stöd samt behandling så tidigt som möjligt • Att skapa förutsättningar för bred samverkan mellan olika aktörer som arbetar för att förebygga missbruk
Målgrupp	Primär målgrupp är föräldrar, barn, och ungdomar i Ekerö.
Metod	Alkohol- och drogskadeförebyggande arbete under ledning av en samordnare med syftet att: <ul style="list-style-type: none"> • samla extern kunskap för att kunna bygga en teoretisk grund för det förebyggande arbetet • stärka skyddsfaktorer samt • skapa förutsättningar för att långsiktiga alkohol- och drogskadeförebyggande strategier tillskapas. Detta sker genom följande insatser: <ul style="list-style-type: none"> • Drogvaneundersökningar och fokusgruppsundersökning • Föräldrastöd, föräldraföreningar och föräldravandring, informationskampanjer, utvecklingsarbete i skolan där bl a ämnet "livskunskap" är planerad att integreras i undervisningen. Samverkan kring riskhelger sker också. • Handlingsplaner för alkohol- och drogförebyggande arbetet.
Tidsperiod	Projektstart september 2002. 2005 års utvecklingsmedel avser perioden 1.9.2005 – 31.8.2006 (år 4).
Utvärdering	ESSAM:s egenutvärdering rapport april 2005.
Samordnare	Anne-Charlotte Blomqvist
Hemsida	www.ekero.se

Haninge kommun

Organisation	Haninge kommun har under tiden 1.10.2002 – 1.10.2004 fått stöd av Länsstyrelsen för drogförebyggande arbete genom en samordnare med huvuduppgiften att framställa en kommunövergripande handlingsplan. Efter det att samordnaren avslutat sitt uppdrag har arbetet med implementeringen av den drogförebyggande handlingsplanen fortsatt genom samverkan mellan förvaltningschef för Barn- och utbildningsförvaltningen, sektionschefen för Ungdoms- och beroendesektionen vid Socialförvaltningen samt utvecklingschefen vid Kultur- och fritidsförvaltningen.
Mål	Kunskapen om verksamma metoder ska öka och mer långsiktig planering och integrering av metoder och förhållningssätt.
Målgrupp	Barn, unga och unga vuxna.
Metod	Några av de insatser som planeras är: <ul style="list-style-type: none"> • Områdesvisa seminarier för personal och chefer från olika förvaltningar, storföreläsning för rektorer, BRÅ-grupper och övriga berörda • Heldag med föreningsliv, kyrka och olika intresseföreningar för stärkt samverkan mellan skola och föreningsliv • Manualbaserat föräldragrupsprogram samt deltagande i mediekampanj riktad till föräldrar
Tidsperiod	Det beviljade projektbidraget 2004 har ännu inte använts. Planering för genomförande under 2005 har gjorts.
Utvärdering	Jämförelse mellan drogvaneundersökning 2002 och 2006.
Kontaktperson	Jonas Karlsson, avd.chef för fritidsgårdarna.
Hemsida	www.haninge.se
Övrigt	Haninge kommun har 2005 ansökt och beviljats medel för förebyggande insatser inom tobaks- och folkölsområdet i samverkan med Huddinge kommun avseende tiden 1.4.2005 – 31.3.2006. Haninge kommun har även beviljats medel för utbildningsinsatser riktade till krögare och serveringspersonal. Detta är en uppföljning av den tidigare genomförda STAD-utbildningen.
Utvärdering	Genomförda utbildningsinsatser följs upp med provköp. Provköpen genomförs av ungdomar som fyllt 18 år men som ser yngre ut. Restaurangprojektet följs upp genom den kontinuerliga tillsynen, genom att följa polisens statistik över ingripanden, klagomålsstatistik och utvärdering vid föreläsningstillfällena.

Huddinge kommun

Organisation	Kommunstyrelsens förvaltning är huvudman för det alkohol- och drogförebyggande arbetet under ledning av utvecklingsledare. Samarbete mellan handläggare inom socialförvaltningen, barn- och utbildningsförvaltningen och kultur- och fritidsförvaltningen, utvecklingsledaren och det brottsförebyggande arbetet samt med andra viktiga verksamheter och aktörer. Tanken är att utvecklingsledaren ska arbeta tvärsektoriellt och vidareutveckla metoder. Genom samverkan ska erfarenheter spridas om ny kunskap inom kommunen. Utvecklad samverkan i de olika områdena kring det brotts-, alkohol- och drogförebyggande arbetet i kombination med folkhälsoarbetet.
Mål	Totalkonsumtionen av alla former av droger och dess medicinska skadeverkningar ska minska. I verksamhetsplaner och liknande dokument ska finnas angivna mål och åtagande kring genomförande av förebyggande insatser.
Målgrupp	Huddinge kommun ska kunna erbjuda och främja hälsosamma och positiva livsstilar för alla invånare.
Metod	Kartläggning och analys därefter planering. Ett förslag till ett alkohol- och drogpolitiskt handlingsprogram har tagits fram och alkohol- och drogpolicys är klara eller under utveckling inom olika verksamheter. Dialog med olika verksamheter. Implementering av nya metoder och insatser som: <ul style="list-style-type: none"> • Utbildnings- och informationsinsatser • Utveckling av föräldrastödsinsatser • Förebyggande insatser inom förskola/skola – SET • Mediekampanj riktad till föräldrar och ungdomar • Planerad gruppledd utbildning för personal • Utveckling av metoder för att stärka flickor inom skolan
Tidsperiod	Huddinge kommun ansökte och beviljades medel från Länsstyrelsen 2003 och 2004. En utvecklingsledare anställdes september 2003. 2005 års utvecklingsmedel avser tiden 1.9.2005 – 31.8.2006.
Utvärdering	Gemensam utvärdering av funktionen drogförebyggande samordnare i fyra kranskommuner genom FoU-Södertörn. Rapport FoU-Södertörn Skriftserie nr 43/05.
Samordnare	Linda Lindblom
Hemsida	www.huddinge.se
Övrigt	Huddinge kommun har även ansökt och blivit beviljade medel för ytterligare alkohol- och narkotikaförebyggande insatser.

Trångsund-Skogås, Huddinge kommun

Organisation	<p>Föräldrasamordnare anställd på Skogåsskolan. Huvudman är Barn- och utbildningsförvaltningen och Familjehuset i Skogås, Huddinge kommun. Samarbetsprojekt mellan skolan och socialtjänsten. Föräldrasamordnaren arbetar under en ledningsgrupp med representanter från dessa förvaltningar.</p> <p>Föräldrasamordnaren vistas i barnens miljöer på dagtid i skolan och deltar i ledningsgrupper på skolan och i familjehuset samt andra viktiga samverkansforum. Även samarbete med andra yrkesgrupper, ideella föreningar samt näringsliv.</p>
Mål	<p>Utveckla nya metoder för att få ned alkohol- och drogkonsumtionen i området samt minska den psykiska ohälsan bland unga samt att motverka utanförskap.</p>
Målgrupp	<p>Föräldrar till barn i åldrarna 6 – 15 år i Trångsund-Skogås.</p>
Metod	<p>Föräldrasamordnare med mångkulturell bakgrund anställs som ska utveckla metoder för att bättre kunna stödja och hjälpa föräldrar i sitt föräldraskap samt verka för att familjer får fler mötesplatser som leder till ökad delaktighet och meningsfullhet för boende i området. Några av de planerade insatserna är:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Stärka skyddsfaktorer i familjen • Stärka samarbete mellan föräldrar och skola • Utbildningsinsatser till föräldrar och personal (25 personer i området kommer att utbildas i "Föräldrakraft" för att sedan kunna utveckla ett arbete med föräldrastödsgrupper) • Gruppverksamhet för unga och deras föräldrar • Sommarkollo för föräldrar och barn • Stöd till föräldrar på föräldramöten, genom hembesök etc
Tidsperiod	<p>1.1.2005 – 31.12.2005.</p>
Utvärdering	<p>Mätning av resultaten av drogvaneundersökningen 2006 och jämförelse med tidigare resultat från drogvaneundersökning.</p> <p>Intervjuer med aktörer i området samt enkäter till familjer.</p> <p>Kontinuerlig uppföljning i ledningsgrupp och tillsammans med skolornas föräldraråd, elevhälsopersonal, kamratstödjare och elevråd.</p>
Samordnare	<p>Hassan Rahaoui</p>
E-mail	<p>hassan.rahaoui@adm.huddinge.se</p>
Övrigt	<p>Planen är att skolan och socialtjänsten själva ska finansiera projektet efter ett år om metoden är framgångsrik.</p>

Tobaks- och folkölsfrågor i Huddinge

Organisation	Socialförvaltningen är huvudman för insatserna. Arbetet sker under alkoholhandläggaren i samarbete med Haninge kommun. Samverkanspartners är Haninge kommun, Stockholms stad, Livsmedelshandlarna och Polismyndigheten.
Mål	I samarbete med Haninge kommun utarbeta metoder för ett långsiktigt hållbart arbete avseende tillsyn och informations-insatser till handlare och butikspersonal avs. folköl och tobak.
Målgrupp	Handlare och butikspersonal som säljer folköl och tobak.
Metod	<p>Huddinge kommun har 2005 ansökt och beviljats medel för förebyggande insatser inom tobaks- och folkölsområdet i samverkan med Haninge kommun avseende tiden 1.4.2005 – 31.3.2006. Insatser som ska genomföras är:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Inledande kartläggning av butikerna • Upprepade informationsinsatser till handlare och butikspersonal • Utbildningsinsatser • Tillsammans med handlare och personal gå igenom egentillsynsprogram för folköl <p>Återkommande diskussionspunkter är ålderskontroll, langning, skyltning i butikerna samt resultat vid provköp.</p>
Tidsperiod	1.4.2005 – 31.3.2006.
Utvärdering	<p>Genomförda utbildningsinsatser följs upp med provköp. Provköpen genomförs av ungdomar som fyllt 18 år men som ser yngre ut.</p> <p>Utvärderingsblankett i samband med utbildningarna.</p> <p>Uppföljning av resultaten i den återkommande drogvaneundersökningen.</p>
Övrigt	I samband med provköp av folköl och cigaretter hösten –04 konstaterades att ålderskontrollen inte fungerar tillfredsställande.
Kontaktperson	Per Claug
E-mail	per.claug@huddinge.se

Järfälla kommun

Organisation	<p>Det alkohol- och drogförebyggande arbetet är organiserat under socialförvaltningen under en samordnare. Samverkan med andra förvaltningar, Landstinget, närpolisen, föreningar och aktuella näringsidkare.</p> <p>Det operativa arbetet leds av en drogsamordnare tillsammans med en arbetsgrupp (JANTI-gruppen).</p> <p>Arbetet med att utarbeta en alkohol- och drogpolitisk policy leds av en politisk styrgrupp med representanter från Socialnämnden, Utbildnings- och kulturnämnden samt Barn- och Ungdomsnämnden med drogsamordnaren som operativ tjänsteman.</p>
Mål	<p>Målet är att öka medvetenhet, ansvar, samverkan och insatser utifrån synsättet att droger är Allas Ansvar.</p>
Målgrupp	<p>Hela befolkningen i Järfälla kommun.</p>
Metod	<p>Kartläggning och utveckling av olika förebyggande insatser som t ex:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Föräldramötesmodeller • Drogpolicy på gymnasiet • Tobaksprojekt • Seminarium för muslimska föreningen • Krav på drogpolicy för föreningar som organiserar unga och uppbär bidrag från kommunen • Dopingpolicy och utbildning för alla gym i kommunen • Utbildning till primärvården/motiverande samtal • Utbildning och uppföljande seminarium för MVC/BVC med målsättningen att ta fram en skriftlig och gemensam åtgärdsplan. • Utarbeta en kommunal alkohol- och drogpolicy
Tidsperiod	<p>Arbetet startade 1.10.2003 med en samordnare på halvtid. De senast beviljade projektmedlen avser tiden 1.1.2005 – 31.12.2005 då en samordnare ska arbeta heltid med uppdraget.</p>
Utvärdering	<p>Intern utvärdering.</p>
Samordnare	<p>Ulf Peterson</p>
Hemsida	<p>www.jarfalla.se</p>

Lidingö Stad

Organisation	Samordnaren är anställd i socialförvaltningens ungdomsgrupp och samverkar med berörda tjänstemän i andra förvaltningar. En viktig del i arbetet har varit att bygga upp ett gemensamt nätverk mellan personal från skolor, fritidsgårdar, polis och föräldraföreningar.
Mål	Öka föräldrars kunskap om alkohol och droger med syfte att minska konsumtionen samt skjuta upp alkoholdebuten samt att förhindra att ungdomarna börjar missbruka droger. Målsättningen är även att utforma ett gemensamt handlingsprogram i drogfrågor för högstadieskolor, gymnasieskolor och fritidsgårdar.
Målgrupp	Föräldrar med barn i åk 7.
Metod	Arbetet har hittills i hög grad bestått av utbildning i drogfrågor till föräldrar, värderingsövningar och dialog om föräldrarnas ansvar. Diskussioner förs med politikerrepresentanter om att utforma ett drogpolicyprogram för Lidingö stads skolor. En viktig del under det kommande året är implementeringen av "Aktiv förälder" så att metoden kan spridas till samtliga skolor på Lidingö genom att personal utbildas i metoden.
Tidsperiod	Projektet "Aktiv förälder" startade mars 2003. 2005 års utvecklingsmedel avser perioden ht 2005 – vt 2006 (år 3).
Utvärdering	Intern utvärdering genom intervjuer/frågeformulär.
Övrigt	Samordnaren kommer under hösten att genomgå ÖPP:s föräldrastödsutbildning. Förhoppningen är att samordnaren ska kunna utbilda fritidsledare även i föräldrastöds-utbildningen som komplement till "Aktiv förälder". Efterfrågan om liknande utbildning finns även från årskurs 8 och gymnasiet. Ett särskilt upplägg för "Aktiv förälder" för gymnasiets åk 1 är under diskussion.
Samordnare	Kicki Winnerstam
Hemsida	www.lidingo.se

Nacka kommun

Organisation	Projektet startade januari 2003 och avslutades 31.12.2004 då landstinget inte ville bidra med ytterligare medel. Ny ansökan från kommunen som fortsätter arbetet på egen hand. Det har under projektets första två år varit tre verksamma samordnare vilket kan ha lett till minskad kontinuitet av de insatser som gjorts. Kommunen har också genomgått en omorganisation. Det förebyggande arbetet är nu organiserat under Teknik, säkerhet och Miljöavdelningen tillsammans med det övriga folkhälsoarbetet i kommunen.
Mål	<p>Det övergripande målet är att minska användningen och tillgängligheten till tobak, alkohol och andra droger bland barn och ungdomar och att arbeta fram strategier som ska möjliggöra att målet kan uppnås att höja debutåldern.</p> <p>Delmål:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Att skapa ett ökat medvetande och engagemang hos föräldrar • Att få ett gemensamt synsätt i kommunen vad gäller ungdomar i förhållande till tobak, alkohol och andra droger • Idrotts och föreningslivet ska ha ett handlingsprogram för det alkohol- och drogförebyggande arbetet
Målgrupp	Barn och ungdomar 0 – 18 år.
Metod	<p>Samverkan mellan Socialnämnden, Barn- och utbildningsnämnden samt Områdesnämnden i alkohol- och drogförebyggande frågor under ledning av samordnare.</p> <p>Några av insatserna är följande:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sprida och medvetandegöra berörda i kommunen om den kommunövergripande alkohol- och drog-förebyggande policyn. Utifrån det arbeta vidare med att skolorna utvecklar egna handlingsprogram/policy • Drogvaneundersökning • Initiera och stödja föräldracirklar • Utveckla material för föräldrautbildningar • ANT-utbildning av skolpersonal samt utveckling av befintlig ANT-undervisning på skolorna • Värderingsövningar och Forumspel • Tävling den Tobaksfria dagen 31 maj på högstadie- och gymnasieskolorna. Syftet är att skolorna ska göra en utställning mot rökning. <p>Viktiga samarbetspartners är Skolan, MiniMaria, Idrotts- och föreningslivet, Handlare, Affärsidkare/Systembolaget samt Polisen.</p>
Tidsperiod	1.1.2005 – 31.12.2005 (år 3).
Utvärdering	Intern utvärdering av Margareta Wrååk.
Samordnare	Marie Garstedt
Hemsida	www.nacka.se

Norrtälje kommun

Organisation	<p>Fyra heltid fältsekreterartjänster, under Socialförvaltningen, som på kvartstid arbetar med riktade insatser mot riskgrupper i sina respektive områden. Samarbetsprojekt mellan socialtjänst och skola. Lokala nätverk med olika samarbetspartners har byggts upp inom varje område. Samverkan sker förutom med skolan och socialtjänsten även med BUP, Svenska kyrkan, Ungdomsmottagningen, Polisen, fritidsgårdarna, frivilliga organisationer, Räddningstjänsten, Köpmannaföreningen, BRÅ och Norrtälje tidning.</p> <p>När behov finns gör fältsamordnarna även gemensamma insatser. Fältsamordnarna träffas varje måndag förmiddag på de s k fälträffarna för planering och gemensam genomgång av uppdrag.</p>
Mål	Genom samverkan, uppsökande verksamhet samt riktade insatser förhindra att barn och ungdomar hamnar i drogberoende.
Målgrupp	Barn och ungdomar som riskerar att hamna i drogberoende.
Metod	<ul style="list-style-type: none"> • Samordning av förebyggande insatser på individnivå, gruppnivå och strukturell nivå. Uppdragsgivare kan vara skolan, socialtjänsten, föräldrar eller ungdomarna själva • Kartläggning • Insatser riktade mot riskgrupper • Gruppverksamheter (Tjej- och killgrupp bl a) • Handlingsplan mot främlingsfientlighet • Insatser i samband med olika arrangemang, skolavslutning, Valborg etc • Revidering av Norrtälje kommuns alkoholpolitiska program
Tidsperiod	Projektet startade hösten 2002. Beslut om utvecklingsmedel 2004 avser perioden 1.1.2005 - 31.12.2005.
Utvärdering	Uppföljning av verksamhetsplaner var tredje månad.
Samordnare	4 lokala fältsamordnare: Maritha Bertilsson, Christian Günther, Ulrika Sandqvist och Peter Abrahamsson.
Hemsida	www.norrtalje.se
Övrigt	Planen är att projektet ska implementeras i ordinarie verksamhet efter projektidens slut.

Nykvarns kommun

Organisation	"Nykvarn mot droger" leds av en fältsekreterare på halvtid. Anställd av socialförvaltningen. Nätverk har byggts upp där personal från socialförvaltning, polis, fritidsgård, primärvård och vissa föräldragrupper samverkar.
Mål	Att Nykvarns kommun får ett drog- och alkoholpolitiskt program som är förankrat i handlingsplaner i verksamheten. Visionen är en alkohol- och drogfri uppväxt för barn och ungdomar samt en tryggare kommun fri från missbruk av droger och alkohol.
Målgrupp	Ungdomar samt föräldrar och vuxna som arbetar med barn och ungdomar. I första hand är det ungdomar i sista åk på mellanstadiet samt hela högstadiet som omfattas av insatserna. Även politiker och vissa andra vuxna aktörer har inledningsvis ingått i målgruppen för projektet.
Metod	<ul style="list-style-type: none"> • Utbildnings- och informationsinsatser • Utbildare av droginformatörer • Framtagande av lämpligt material som ska finnas tillgängligt • Ta fram underlag till alkoholpolitiskt program samt presentera detta för politikerna. Vara med i processen att utforma det alkoholpolitiska programmet samt handlingsplaner för respektive förvaltningar
Tidsperiod	Projektstart 1.8.2003. 2005 års medel avser tiden 1.5.2005 – 31.12.2006.
Utvärdering	Extern och intern utvärdering genom enkäter, intervjuer och dagbok.
Samordnare	Staffan Kullengren
Hemsida	www.nykvarn.se

Nynäshamns kommun

Organisation	En samordnare organiserad under socialförvaltningen arbetar på halvtid med uppdraget att samordna de alkohol- och drogförebyggande insatserna i kommunen. Den främsta samarbetspartnern är barn- och utbildningsförvaltningen. Även samverkan med frivilligorganisationer och primärvården.
Mål	Minskat bruk av tobak, alkohol och narkotika.
Målgrupp	Den främsta målgruppen är ungdomar. Även vuxna högrisk-konsumenter ingår i målgruppen.
Metod	Utbildning och seminarier Studiecirkel för tonårsföräldrar Olika insatser för att begränsa tillgängligheten t ex: <ul style="list-style-type: none"> • Utbildning av krogpersonal i ansvarsfull alkoholservice • Utökad tillsyn av folköls-och tobaksförsäljning/provköp • Mediekampanjer inför Valborg För vuxna högrisk-konsumenter: <ul style="list-style-type: none"> • Insatser i samarbete med primärvården/motiverande samtal Ett samordnat alkohol- och drogpolitiskt program kommer att tas fram i en brett upplagd samrådsprocess.
Tidsperiod	Projektet startade 1.9.2002. 2005 års utvecklingsmedel avser tiden 1.9 2005 – 31.8.2006 (år 4).
Utvärdering	Uppföljning av att de planerade insatserna genomförts.
Samordnare	Elisabeth Alexius
Hemsida	www.nynashamn.se
Övrigt	Samordnaren kommer under år 4 särskilt att försöka förankra det alkohol- och drogpolitiska programmet hos föreningslivet vars inställning till dessa frågor är av största betydelse för ett stort antal ungdomar.

Föräldraprogram i Nynäshamns kommun

Organisation	Samarbetsprojekt mellan Socialförvaltningen och Barn- och ungdomsförvaltningen.
Mål	Förbättra barn och ungdomars välbefinnande i kommunen.
Målgrupp	Socialsekreterare och förskole- skolpersonal ska utbildas inom ett gemensamt föräldraprogram för att nå och stödja barn och ungdomar i riskzonen i ett tidigt skede.
Metod	Utbildning av gruppleddare i föräldraprogrammet COPE.
Tidsperiod	Hösten 2005 och våren 2006.
Utvärdering	Enkätundersökning om vad deltagarna tycker om kursen samt hur de använt sina kunskaper i det ordinarie arbetet. I utvärderingen kommer även att redovisas hur många som genomgått kursen.
Övrigt	Syftet är att varje skolenhet ska utbilda minst tre gruppleddare samt att IFO utbildar 15 socialsekreterare.

Salems kommun

Organisation	<p>Ungdomssamordnaren/projektledaren för det fyraåriga barn- och ungdomsprojektet "Ung i Salem" är anställd av kommunstyrelsen i syfte att arbeta kommunövergripande med ansvar att samordna och utveckla det drog- och brottspreventiva arbetet i kommunen.</p> <p>"Ung i Salem" omfattar fem delprojekt:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Drog-, brotts- och våldsprevention • Värdegrund, demokrati och jämlikhet • Fritid och ungdomskultur • Föräldrar och familjesfären • Mötesplatser, spridning och påverkan <p>Kommunstyrelsen, Barn- och Utbildningskontoret samt Socialkontoret finansierar tillsammans projektet.</p>
Mål	<p>Den övergripande målsättningen är att öka beredskapen att möta den kommande stora ungdomsgruppen i kommunen samt att komma till rätta med ett tilltagande drogmissbruk samt våld och kriminalitet bland kommunens ungdomar.</p>
Målgrupp	<p>Barn och ungdomar i Salems kommun med fokus på åldersgruppen 10 – 16 år samt deras föräldrar.</p> <p>Aktörer som direkt eller indirekt arbetar med eller kommer i kontakt med barn och ungdomar i Salems kommun.</p>
Metod	<ul style="list-style-type: none"> • Utveckla ett kommunövergripande förhållningssätt • Utveckla samverkan mellan barn, ungdomar, föräldrar och kommunen både på politiker- och tjänstemannanivå och med övriga aktörer i närsamhället genom • Nätverksbygge, samarbete och samordning • Riktade aktiviteter • Skapa informationsforum och mötesplatser • Informations- och utbildningsinsatser • Studiedag om ANT för förskole-, skol-, fritidspersonal
Tidsperiod	<p>Projektet startade 2002. De nu beviljade utvecklingsmedlen avser tiden 1.3.2005 – 28.2.2006 (år 4).</p>
Utvärdering	<p>Uppföljning samt intern utvärdering.</p> <p>En extern utvärdering "Att vara ung i Salem" har genomförts av Pella Engström, Tricconec AB, 31.1.2005.</p>
Samordnare	<p>Björn Callmar</p>
Hemsida	<p>www.salem.se</p>
Övrigt	<p>Det preventiva arbetet bygger på ett brett barn och ungdomsperspektiv.</p>

Sigtuna kommun

Organisation	<p>"Drogförebyggarna" består av fyra "piloter" från fyra olika förvaltningar, Kultur- och Fritidsförvaltningen, Social-förvaltningen, Barn- och ungdomsförvaltningen samt Utbildnings- och Arbetsmarknadsförvaltningen. Dessa arbetar 25% inom sin tjänst med att samordna och utveckla det drogförebyggande arbetet i kommunen. Arbetet leds av en styrgrupp med chefer från de olika förvaltningarna.</p> <p>Även en representant från föreningslivet ingår i projektgruppen.</p> <p>Grunden för arbetet är ett nära samarbete med föräldrar och med föreningslivet.</p>
Mål	<p>Att genom ett offensivt arbete förebygga droger och alkoholberoende/alkoholskador hos unga.</p>
Målgrupp	<p>Ungdomar, föräldrar (blivande föräldrar), personal, föreningar, organisationer och näringsidkare.</p>
Metod	<ul style="list-style-type: none"> • Kartläggning och inventering av resurser • Drogvaneundersökning • Förebyggande arbete i skolorna som fortbildning av personal, information, teater, resurskatalog på nätet • Nätverk mellan lärare åk 6-9 och gymnasielärare • Presentation av Drogförebyggarnas arbete för samtliga chefer i kommunen under en gemensam aktualitetsdag • Insatser för att begränsa tillgängligheten av alkohol för ungdomar • Mediekampanj riktad till föräldrar • Utbildningsprogram för skolan och föreningslivet • Medverkan vid föräldramöten
Tidsperiod	<p>Projektet startade 2002 med viss fördröjning. 2004 beviljades utvecklingsmedel avseende tiden 1.1 – 31.12.2005.</p>
Utvärdering	<p>Jämförelse av drogvaneundersökningar.</p>
Samordnare	<p>4 "piloter" från olika förvaltningar: Lars Palmer, Hans Åhnberg, Mattias Gradén, och Ann-Christine Bonn Slöjd,</p>
Hemsida	<p>www.sigtuna.se</p>
Övrigt	<p>Under 2005 har Sigtuna beviljats utvecklingsmedel för deltagande i STAD-sektionens restaurangkoncept Ansvarsfull alkoholservice</p>

Sollentuna kommun

Organisation	<p>Socialnämnden har ett samordningsansvar för det gemensamma förebyggande arbetet som nämnderna i kommunen bedriver. Förebyggande samverkan kring barn och ungdom på olika nivåer har etablerats parallellt med att ett drogpolitiskt handlingsprogram har byggts upp.</p> <p>En samordnare (75%) och en förebyggare (100%) är anställda på Socialförvaltningen. En förebyggande enhet har bildats tillsammans med samordnaren på familjecentralen som svarar för samverkan kring barn 0-6 år.</p> <p>Organisationen ska under 2005 utökas med en projektjänst som föräldrastödsamordnare.</p> <p>Ute i kommundelarna finns elva samverkansgrupper kring barn och unga, fem förskolegrupper (barnomsorg, MVC, BVC, kyrkan och socialtjänst), och sex skolgrupper (F-åk9skolor, gymnasiet, fritidsgårdar, närpolis, kyrkan, Lugna Gatan och socialtjänst) som samverkar på primär nivå. Andra samverkanspartners på övergripande nivå är landstinget, lokala brottsförebyggande rådet, olika förvaltningsledningar m fl.</p>
Mål	<ul style="list-style-type: none"> • Ökad kompetens i nämnder och verksamheter • Andelen barn och ungs som har goda relationer till • föräldrarna ökar och därigenom ökar också barnens möjligheter till ett gott liv • Ökad medvetenhet och stärkt föräldrakraft genom gemensamma kontrakt kring barnen vad gäller t ex alkohol och tobak <p>Förväntade effekter är:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Förbättrad psykisk hälsa hos barn och unga • Debutåldern för alkohol och tobak höjs • Fler ungdomar i riskzon upptäcks i tidigt skede • Färre berusningsdricker regelbundet • Ungdomars alkoholkonsumtion sjunker • Färre ungdomar röker • Färre ungdomar provar narkotika
Målgrupp	<p>Barn och unga 0 – 20 år. Personal som möter barn och ungdomar på skolor, förskolor, fritidsgårdar, socialtjänst samt ungdomsledare i föreningslivet är en viktig målgrupp. Även föräldrar liksom barn och ungdomarna själva.</p> <p>Målgruppen för det förebyggande arbetet har även utökats till att omfatta unga vuxna och gravida kvinnor.</p>

---

fortsättning... Sollentuna kommun

Metod	<p>Planen för 2005 är att introducera metoder för föräldrastöd samt i samarbete med Barn- och ungdomsnämnden utveckla skolans förebyggande arbete. Detta ska ske genom en föräldrastödsamordnare samt olika utbildningsinsatser:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Steg- för stegutbildning på fyra skolor • Kometutbildning för personal från socialtjänst och förskola • Utbildning i SET (social och emotionell träning) för förskolor och skolor i Sollentuna • Utbildning av skolambassadörerna • Årlig samverkanskonferens <p>Några av de ytterligare insatser som planeras är gemensam utbildning i "Vägledande samspel" för personalen på familjecentralen i Tureberg (öppen förskola, MVC, BVC och socialtjänst) och projekt på ungdomsmottagningen för att nå fler pojkar och unga män.</p>
Tidsperiod	<p>Årets utvecklingsmedel avser föräldrastödsamordnar-tjänsten 1.7.2005 – 30.6.2006. Sollentuna kommun har även tidigare beviljats utvecklingsmedel för förebyggande insatser under ledning av samordnare.</p>
Utvärdering	<p>Intern utvärdering. För varje projekt/insats görs en plan för uppföljning och utvärdering av mål och strategi. Berörda nämnder ska i sin årsredovisning redogöra för hur man arbetar drogförebyggande relaterat till målen i handlingsprogrammet. FoU-Nordväst handleder och ger stöd kring utvärderingen.</p>
Samordnare	<p>Ann Hellberg och Benny Johansson</p>
Hemsida	<p>www.sollentuna.se</p>

Solna stad

Organisation	Det drogforebyggande arbetet leds av en styrgrupp bestående av politiker och forvaltningschefer från Kultur- och fritidsnämnden, gymnasienämnden och socialnämnden samt representanter från Solna närpolis och landstinget. Samverkanspartners är föreningslivet, studieförbund och lokala medier. Arbetet bedrivs med stöd av två samordnare.
Mål	Solna stad arbetar aktivt med ett drogforebyggande arbete. Stadens inställning till tobak, alkohol och andra droger är entydig. Totalkonsumtionen av alla former av droger och dess medicinska och sociala skadeverkningar ska minska.
Målgrupp	Hela befolkningen i Solna stad med barn, ungdomar och föräldrar som särskilt prioriterade målgrupper.
Metod	Under 2004 har en policy för drogforebyggande arbete antagits av kommunfullmäktige. Med stöd av ett fortlöpande kartläggningsarbete har handlingsprogram och genomförandeplaner arbetats fram inom samtliga utvecklingsområden. Metoder som ska genomföras och implementeras i staden är bland annat: <ul style="list-style-type: none"> • Social emotionell träning SET • Örebro Preventionsprogram ÖPP • KOMET för lärare • Ansvarsfull alkoholserving • Motiverande samtal till elevhälsan, vårdcentraler och socialtjänst • FöräldraStegen • AUDIT till Mödravårdscentralen MVC
Tidsperiod	Projektet startade 14.10.2002. Årets utvecklingsmedel avser tiden 14.10.2005 – 14.10.2006 (år 4).
Utvärdering	Statens Folkhälsoinstitut utvärderar sex försökskommuner. Årlig återrapportering till kommunstyrelsen.
Samordnare	Annika Magnusson (vikarie för Kaisa Betnér) och Ann Gotting-Veide.
Hemsida	www.solna.se
Övrigt	Solna är en av sex försökskommuner. Under år 4 kommer en av samordnarna att vara anställd på halvtid.

Stockholms stad genom samordnare

Organisation	Socialtjänstnämnden i Stockholms stad har fr o m 2001 ansökt och beviljats medel till en heltid samordnare i varje stadsdel (18 st) för det alkohol- och drogförebyggande arbetet. Staden har bidragit med 50% av lönen för samordnaren. Varje stadsdel har ansvar för organisation och arbetsledning av det förebyggande arbetet inom respektive stadsdel.
Mål	<p>Stockholms stads inriktningsmål inom områdena tobak, alkohol och narkotika är</p> <ul style="list-style-type: none"> • Barns och ungdomars uppväxt ska vara fri från tobak, alkohol och narkotika • Ett narkotikafritt Stockholm • Stadens invånare ska ha återhållsamma alkoholvanor • Stadens invånare som missbrukar alkohol eller andra droger ska erbjudas hjälp att komma från sitt missbruk <p>Inriktningsmålen är konkretiserade i mätbara delmål:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Debutåldern för alkoholberusning ska skjutas upp • Andelen barn och ungdomar som använder tobak ska minska • Andelen barn och ungdomar som någon gång använt narkotika ska minska • Berusningsdrickandet både bland vuxna och unga ska minska • Nyrekrytering till missbruk ska minska • Fler missbrukare ska förmås upphöra med sitt missbruk • Alkoholens och narkotikans medicinska och sociala skadeverkningar ska minska
Målgrupp	Barn, unga och föräldrar i Stockholms stad.
Metod	<p>En samordnare finns anställd i varje stadsdel för det alkohol- och drogförebyggande arbetet. Då det från början saknades riktlinjer för samordnarens arbete utformades tio punkter med målsättningen att skapa enlighet i stadens förebyggande arbete. Punkterna gav samtidigt möjlighet för stadsdelarna att väga in lokala behov och prioriteringar.</p> <p>STAN-programmet (Stockholms Tobaks- Alkohol- och Narkotikapolitiska program) antogs av kommunfullmäktige 14.12.2004.</p> <p>Gemensamma insatser för stadsdelarna som samordnas av Precens är den årliga mediesatsningen samt Stockholms-enkäten bland stockholmsskolor i grundskolans åk 9 och gymnasiet år 2 som genomförs vartannat år.</p> <p>En stadsdelsövergripande satsning på inköpsstudier av folköl samt utbildningsinsatser av detaljhandelsförsäljare kommer även att göras från Precens under 2005 i samarbete med stadsdelarna.</p>
Tidsperiod	Årets utvecklingsmedel avser 1.1.2005 – 31.12.2005 (år 4).

---

fortsättning... Stockholms stad genom samordnare

Utvärdering	Utvärdering genom ESAPP (Evaluering av Stockholms stads Alkohol Preventiva Program). Rapporter som har kommit ut: <ul style="list-style-type: none"> • Samordnarrollen – fälta, samordna, predika eller driva projekt? Intervjuer med lokala alkohol- och drogsamordnare i Stockholms stad våren 2003 - Esapp rapport 2003:1 • Precens – förebygga, bygga, trygga? En studie av Preventioncentrum Stockholm våren 2003 - Esapp rapport 2003:2 • Vem? Vad? Hur? – med fokus på samordnarna. - Esapp rapport 2005:1
Kontaktperson	Utvecklingsledare Anders Eriksson, anders.eriksson@sot.stockholm.se
Hemsida	www.stockholm.se
Övrigt	Se sammanfattningen från varje stadsdel som följer. Precens har även gett ut "Åt samma håll – en beskrivning av utvecklingen av det lokala drogförebyggande arbetet i Stockholms stad 2002 – 2004".

Bromma stadsdelsförvaltning

Organisation	Samordnaren är anställd inom fritidssektionen inom avdelningen för utbildning och fritid. Fr o m 2003 tillhör samordnaren Förebyggarenheten som är en enhet inom fritidssektionen. Samordnaren ingår även i det Lokala BRÅ.
Insatser	<ul style="list-style-type: none"> • Föräldraprogram • Revidering av Bromma stadsdels drogpolitiska handlingsprogram • Föräldraförening har bildats • Teaterprojekt för unga flickor i riskzon • Teaterprojekt för arbetslösa
Samordnare	Kajsa Björnson
Hemsida	www.bromma.stockholm.se

Enskede-Årsta stadsdelsförvaltning

Organisation	Vid årsskiftet 2003/2004 flyttades samordnaren för drogprevention från socialtjänstens barn och ungdomsenhet till resursenheten, avdelningen förskola-skola. Sedan hösten 2004 ingår samordnaren i stadsdelens lokala BRÅ
Insatser	<ul style="list-style-type: none"> • Folköls- och tobakstillsyn • Införande av Livskunskap på stadsdelens skolor • Utbildningsinsatser/Metoddagar • Föräldramöten • Anti-langningskampanjer
Samordnare	Karin Aleberg Lövgren och Britt Widell-Orustfjord.
Hemsida	www.enskede-arsta.stockholm.se

Farsta stadsdelsförvaltning

Organisation	<p>Samordnaren ingår i avdelningen för förskola-skola-fritid-kultur. Samordnaren har tillsynsansvar för folköls- och tobaksförsäljningen och samarbetar med fältassistenter i dessa frågor.</p> <p>Samordnaren är sammankallande i det lokala BRÅ och samverkar med brottskoordinatör i många frågor. Samordnaren finns även med i de lokala samverkansgrupperna på högstadieskolorna.</p>
Insatser	<ul style="list-style-type: none"> • Tillsyn och Inköpsstudier folköl och tobak • Samarbete skolorna • Föräldraprogram ÖPP • Uppföljning av Stockholmsenkäten (drogvaneundersökningen) och redovisning av dess resultat i olika sammanhang • Medverkar i en grupp som försöker att speciellt uppmärksamma och utarbeta metoder för utsatta flickor • Antilångningskampanjer 2 ggr/år
Samordnare	Rita Zimmerhofer
Hemsida	www.farsta.stockholm.se

Hägersten stadsdelsförvaltning

Organisation	<p>Det lokala Drog- och brottsförebyggande rådet är styrgrupp för stadsdelens alkohol- och drogförebyggande arbete.</p> <p>Preventionssamordnaren är placerad i Social omsorgs Barn- och ungdomsenhet och har ett nära samarbete med samordnarna i Liljeholmen och Skärholmen. Bl a har man gemensamma utbildningsinsatser.</p>
Insatser	<ul style="list-style-type: none"> • 600 verksamma inom de tre stadsdelarna har fått den 2,5 dagar långa preventionsutbildningen Samsyn-Samverkan med 20 utbildningstillfällen • Livskunskap i skolan i form av "Charlie" • "Komet" för föräldrar • Arbete mot langning • Samverkan –föräldramöten • Folköls- och tobakstillsyn • Framtagande av lokala handlingsplaner i enlighet med STAN-programmet
Samordnare	Anna William-Olsson
Hemsida	www.hagersten.stockholm.se

Hässelby-Vällingby stadsdelsförvaltning

Organisation	<p>Sedan årsskiftet 2004 är samordnaren placerad i Staben direkt underställd stadsdelsdirektören. Brett utbyggt samarbete mellan IFO, skolor, förskolor, psykiatri, bvc, mvc, polis, Hässelby Fritid AB och Vällingby Fritid AB. Samordnaren ingår i det Lokala BRÅ.</p>
Insatser	<ul style="list-style-type: none"> • Livskunskap på schemat i flera skolor • Steg för Steg på en skola • Revidering av stadsdelens drogpolitiska handlingsprogram samt implementering av detta på skolorna • Utbildningsdag riktad till kontaktpersonerna på skolorna • Samverkansprojekt mot brott • Aktiviteter mot langning • Folköls- och tobakstillsyn
Samordnare	Ulf Haag
Hemsida	www.hasselby.stockholm.se

Katarina-Sofia stadsdelsförvaltning

Organisation	Samordnaren ingår i en ny enhet, inom verksamhetsområde Social omsorg, där de förebyggande resurserna har samlats. Enheten har en styrgrupp bestående av chefen för Barn och Ungdom samt chefen för Social omsorg. Samordnaren ingår i Södermalms BRÅ.
Insatser	<ul style="list-style-type: none"> • Livskunskap på samtliga kommunala skolor. Samordnaren följer årligen upp livskunskaps-handledarnas arbete samt inventerar behov • Inskolningsläger för åk 7. Samordnaren deltar i planering och genomförande samt svarar för uppföljning • Delaktighet i MOB:s Trestadssatsning på en skola, kontinuerliga möten med projektledaren • Informations- och utbildningsinsatser • Föräldramöten och föräldraföreläsningar • Uppföljning av Stockholmsenkäten • Föräldravandringar • Tillsynsfrågor • Ungdomsinflytande
Samordnare	AnnSofie Johansson
Hemsida	www.katsof.stockholm.se

Kista stadsdelsförvaltning

Organisation	Stadsdelens lokala BRÅ arbete kommer att införlivas i det uppdrag som samordnaren har.
Insatser	<ul style="list-style-type: none"> • Arbete med skolorna för att ta fram egna alkohol- och drogförebyggande handlingsprogram • Folköls- och tobakstillsyn • Årlig tobaksstudie
Samordnare	Dejan Stankovic
Hemsida	www.kista.stockholm.se

Kungsholmen stadsdelsförvaltning

Organisation	<p>Samordnaren är placerad på Resurscentrum, en enhet under Barn och ungdom (skola, förskola, fritid). Styrgrupp bestående av verksamhetscheferna för Barn och Ungdom, Individ och familj samt enhetscheferna från Resurscentrum och Familjeenheten.</p> <p>Samordnaren är sammankallande för en nätverksgrupp bestående av representanter från åk 6-9 skolorna, gymnasieskolorna, församlingarna, polis, fritids-verksamheten, Maria Ungdom, samt ungdomsmottagningen. Samordnaren ingår även i Lokala BRÅ. Samarbete med Kungsholmens föräldravandrare.</p> <p>Kungsholmen har sedan maj 2005 ett nytt handlingsprogram för det drogförebyggande arbetet.</p>
Insatser	<ul style="list-style-type: none"> • Folköls- och tobakstillsyn • Föräldramöten på alla nivåer bl a enligt ÖPP (Örebro preventionsprogram) • Antilångningskampanj • Föreläsningkvällar för föräldrar • "Tillsammansdagar" - teamutbildning i samband med skolstart åk 6 • ANT-grupper av lärare från olika arbetslag samt skolsköterska och kurator som planerar bra drogförebyggande undervisning • Bra fritidsverksamhet under och efter skoltid inom skolan • Dansundervisning åk 9 med avslutningsdans till levande musik i Blå Hallen
Samordnare	Suzanne Bengtsson
Hemsida	www.kungsholmen.stockholm.se

Liljeholmen stadsdelsförvaltning

Organisation	<p>Preventionssamordnaren är placerad inom socialtjänstens familjeenhet.</p> <p>Samverkan med brottskoordinatör som är placerad i ledningsstaben.</p>
Insatser	<ul style="list-style-type: none"> • Kartläggning och nulägesbeskrivning • Effektivare Folköls- och tobakstillsyn • Föräldraprogram åk 6 – 9 • Utveckla metoder för att förhindra långning
Samordnare	Karin Bengtsson
Hemsida	www.liljeholmen.stockholm.se

Maria-Gamla stan stadsdelsförvaltning

Organisation	Samordnaren är placerad inom Barn- och ungdoms-avdelningen, ungdomsgruppens familjeenhet och arbetar på uppdrag av stadsdelsnämnden samt den styrgruppen för alkohol- och drogpreventiva frågor. Samordnaren är sammankallande för referensgruppen för det alkohol- och drogpreventiva arbetet i stadsdelen.
Insatser	<ul style="list-style-type: none"> • Metodutveckling av det förebyggande arbetet i samverkan med andra aktörer i stadsdelen • Arbeta fram handlingsplan tillsammans med referensgruppen • Implementering av ÖPP i stadsdelen • Folköls- och tobakstillsyn • Utbildningsinsatser • Föräldranätverk nattvandringar • Nätverk personal som arbetar med ungdomar
Samordnare	Åsa Persson
Hemsida	www.maria.stockholm.se

Norrmalm stadsdelsförvaltning

Organisation	Det drogförebyggande arbetet har under 2004 utvidgats till att inkludera det brottsförebyggande och hälsofrämjande arbetet i ett Drog- och brottsförebyggande råd med styrgrupp och områdesgrupper.
Insatser	Efter kartläggning och analys planeras olika förebyggande och kunskaphöjande insatser. Aktiviteter som genomförts: <ul style="list-style-type: none"> • Föräldradiolog • Samverkansgrupper • Avbrottssamtal • Insatser inom fritidsenheten • Hälsofrämjande insatser/elever
Samordnare	Kerstin Outinen
Hemsida	www.norrmalm.stockholm.se

Rinkeby stadsdelsförvaltning

Organisation	<p>Samordnaren leder det drogförebyggande arbetet i stadsdelen under BUS plus-gruppen (BUS står för Barn och ungdomssamverkan och plus betyder att gruppen utvidgats till att omfatta även de mindre barnen och vuxna). Arbetsgruppen/referensgruppen arbetar under en styrgrupp som drogsamordnaren är sammankallande för.</p> <p>Styrgruppen möjliggör kontakterna till olika enheters chefer och till stadsdelsnämnden, arbetsgruppen är till för att nå andra samarbetspartners i stadsdelen.</p> <p>Fr o m 2004 ingår samordnaren även i SAMKRAFT med direkta kanaler till skoledning, fritidsverksamheten. Polischefen, BRÅ sam föreningslivet.</p>
Insatser	<ul style="list-style-type: none"> • Systematisk utbildning av personal • Introduktion av föräldraprogram ÖPP • Introduktion av "Guldsitsen" – föräldracirklar • Handlingsprogram för drog- skolk- och mobbingprevention för alla skolor • Träffar föreningar • Medieinsatser/Information om drogfrågor • Projekt kring kat
Samordnare	Annukka Leisti
Hemsida	www.rinkeby.stockholm.se

Skarpnäck stadsdelsförvaltning

Organisation	Preventionssamordnaren arbetar inom enheten för medborgarservice som arbetar med utåtriktade frågor bl a. I stadsdelen finns ett sektorsövergripande nätverk med skolpersonal och fältassistenter, fritidsgårdspersonal som träffas två ggr per termin. Preventionssamordnaren är sammankallande.
Insatser	<ul style="list-style-type: none"> • Folköls- och tobakstillsyn • Utvecklingsarbete vid skolorna. Bl a Kompissamtal, ElevStödjarTeam, Trestadsprojektet, Utbildningssatsning för lärarna i Livskunskap och Klassrumsledarskap samt handledarutbildning i föräldrasamverkan. • Örebro preventionsprogram har påbörjats på ett högstadium • Involvera föräldrar i fritidsverksamheten • Skarpnäcksfestival och Bagarmossfestival • Tjej-kvällar och tjejgrupper • Ett nytt lokalt handlingsprogram har antagits av sdn • Bagarmossenprojektet – ett trygghetsprojekt som bedrivs i samverkan med polisen
Samordnare	Rose-Marie Lithén
Hemsida	www.skarpnack.stockholm.se

Skärholmen stadsdelsförvaltning

Organisation	Samordnaren är placerad i Resursenheten inom Barn och Udom, Individ och familj, Socialförvaltningen. Deltar i det lokala brottsförebyggande rådet
Insatser	<ul style="list-style-type: none"> • Preventionsutbildning Samsyn-Samverkan (samarbetsprojekt med två andra stadsdelar) • Utbildning i Droger, Tecken och symtom • Drogpolicy för personal • Tjejläger • Föräldraföreläsningar • Träff ungdomsföreningar • Strategigrupp/prevention på gymnasieskolan • Riktlinjer för serveringstillstånd • Folköl- och tobakstillsyn • Inköpsstudier • Antilångningskampanjer
Samordnare	Anette Pettersson
Hemsida	www.skarholmen.stockholm.se

Spånga-Tensta stadsdelsförvaltning

Organisation	Samarbete med lokala BRÅ som omorganiserats. En speciell arbetsgrupp med fokus på det drogförebyggande arbetet har bildats. Ett lokalt brotts- och drogförebyggande handlingsprogram har antagits av nämnden.
Insatser	<ul style="list-style-type: none"> • Strukturerad folköls- och tobakstillsyn • Antilångningskampanjer • Implementering av föräldraprogram ÖPP i skolorna • Öppna möten i syfte att stärka vuxna i stadsdelen för att arbeta förebyggande för barn och unga • Aktivt arbete med Gullingeparken – en av Stockholms fyra största drogmarknader
Samordnare	Linda Wikman
Hemsida	www.spanga-tensta.stockholm.se

Vantör stadsdelsförvaltning

Organisation	Sammanhållande forum och arbetsgrupper för det drogförebyggande arbetet inryms under BRÅ-Vantör. De som medverkar i det preventiva arbetet är tjänstemän inom socialtjänsten, skolan, polisen. Kyrkan och föreningslivet är även representerat. Samordnaren är anställd under socialförvaltningens ungdomssektion.
Insatser	<ul style="list-style-type: none"> • Folköls- och tobakstillsyn • ART inom skolan • Bekymringssamtal • Konsekvensprogram • Pedagogisk modell kring risk- och skyddsfaktorer • Ökat ungdomsinflytande • Samarbete och samverkan med skolorna
Samordnare	Klas Rudefors
Hemsida	www.vantor.stockholm.se

Älvsjö stadsdelsförvaltning

Organisation	Det drog- och brottsförebyggande arbetet bedrivs på tre nivåer, (strukturell nivå, gruppnivå och individnivå), där samordnaren/chefen för den förebyggande enheten på Nätverkshuset har till uppdrag att lägga upp strategin. Samordnaren har under 2004 ingått i ledningsgruppen för Individ- och familj.
Insatser	<ul style="list-style-type: none"> • Möten i seminarieform för olika samverkanspartners med syfte att skapa samsyn kring det förebyggande arbetet, hitta gemensamma strategier och samordning av resurser • Temakvällar med tonårsföräldrar • Seminarier för arbetslag inom förskolan och skolan • Nätverksmöten med skolklasser som haft bekymmer • Individuella insatser mot ungdomar i olika risksituationer
Samordnare	Christina Adrian Friberg och John Brayley
Hemsida	www.alvsjo.stockholm.se

Östermalm stadsdelsförvaltning

Organisation	Samordnaren ingår i staben under verksamhetsområdet socialtjänsten på Östermalm. Sedan början av 2005 har ny samordnare tillträtt tjänsten. Uppdraget innebär att initiera och utveckla det drogförebyggande arbetet i samverkan med övriga verksamheter och aktörer i stadsdelen. Samordnaren är även sekreterare i det lokala brottsförebyggande rådet.
Insatser	<ul style="list-style-type: none"> • Översyn och uppdatering av skolornas arbetsplaner i det drogförebyggande arbetet • Samarbete och samverkan med skolor • Antilångningskampanjer • Uppföljning/information om Stockholmsenkäten • Påbörjat implementeringen av STAN-programmet • Genomförande av föräldraprogram ÖPP på skolor • Samverkan med Föräldravandrarna • Föräldracirkel • Folköls- och tobakstillsyn
Samordnare	Åsa Persson
Hemsida	www.ostermalm.stockholm.se

KOMET – Föräldraträning (PMT) och Ledarskap i klassrummet

Organisation	<p>Projektet, med att utveckla och genomföra Komet, föräldraträningsprogram och ledarskap i klassrummet, har Precens Socialtjänstförvaltningen i Stockholm som huvudman. Samtliga stadsdelsförvaltningar utom en omfattas av projektet.</p> <p>Tre PTP-psykologer har anställts</p>
Mål	<p>Utveckla förebyggande metoder som riktar sig till föräldrar till barn och lärare som har barn i sin klass, som är okoncentrerade, störande och bråkiga och som riskerar att utveckla missbruk.</p> <p>Mål för föräldrastödsgrupperna är att:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 80 procent av de föräldrar som deltar i grupperna fullföljer dem • 70 procent av de föräldrar som fullföljer grupperna anser att de har fått hjälp och kan hantera sina barn bättre samt • det utagerande beteendet har minskat från problemnivå till normalnivå hos hälften av barnen i familjerna som har deltagit i föräldragrupperna
Målgrupp	<p>Föräldrar till barn 3-12 år samt de professionella, bl a skolstödsteam, lärare.</p>
Metod	<ul style="list-style-type: none"> • Kompetensutveckling av personal inom skolan • Utbilda skolstödsteam i lärar-Komet • Utbilda handledare • Breda föräldrautbildningar i stadsdelarna • En manual och studiematerial har utvecklats • Utveckla material för mer allmän spridning
Tidsperiod	<p>Projektet startade 1.5.2003. Årets medel avser tiden 1.7.2005 – 31.12.2006 (år3).</p>
Utvärdering	<p>FoU Stockholm genomför utvärderingen. Enkäter till föräldrar som genomgått programmet, självskattningar av barnen, telefonintervjuer med föräldrar och lärare/förskollärare vid senare tillfälle.</p>
Kontaktperson	<p>Charlotte Skawonius</p>
Mailadress	<p>charlotte.skawonius@sot.stockholm.se</p>
Övrigt	<p>Projektet har även sökt och beviljats medel för att utveckla Föräldratränings-programmet (PMT) för målgruppen föräldrar aktuella inom Socialtjänsten.</p>

Utbildningsinsatser i Stockholms stad - Ansvarsfull Alkoholserving - STAD

Organisation	Samarbetsavtal mellan Stockholms stad, Stockholms läns landsting, Hotell- och restaurangfacket, Polismyndigheten, Länsstyrelsen, Statens Folkhälsoinstitut samt Sveriges Hotell- och Restaurangföretagare. Stockholms stad, Tillståndsenheten, är huvudman för projektet.
Mål	<ul style="list-style-type: none"> • Att minska våld och skador relaterade till alkohol-konsumtion och droger på Stockholms restauranger samt • Att utveckla en restaurangkultur som motverkar servering till underåriga och överservering
Målgrupp	Krögare och restaurangpersonal med fokus på serveringspersonalen.
Metod	<ul style="list-style-type: none"> • Vårda befintligt nätverk samt utveckla nya lokala nätverk i aktuella stadsdelar • Utbildning av restaurangföretagare, restaurang-personal i ansvarsfull alkoholserving • Utveckla metoder för att motverka narkotikaförekomst på krogen • Utbilda och stödja restaurangföretagare och övrig ledningspersonal i att ta fram och tillämpa alkohol- och drogpolicys i företagen • Utveckla egentillsyn och effektiv myndighetstillsyn så att överservering av alkohol och alkohol- servering till underåriga motverkas
Tidsperiod	Ett år från startdatum 2005.
Utvärdering	Skådespelarstudie samt ungdomsstudie för att undersöka om restaurangpersonalen som genomgått utbildningen lärt sig att inte överservera eller servera till minderåriga.
Samordnare	Daniel Larsson
Mailadress	daniel.larsson@stad.org
Övrigt	Det har tidigare funnits ett 10-årigt framgångsrikt STAD-samarbete som nu behöver utvecklas för att omfatta fler stadsdelar.

Södertälje kommun

Organisation	Det alkohol- och drogförebyggande arbetet i Södertälje kommun är organiserat under Social- och arbetsmarknadskontorets sektion för preventionsarbete och leds av två samordnare. Årets ansökan om utvecklingsmedel avser projektet "Offensiv samverkan".
Mål	Utvecklingsarbete inom tre delområden. Målet för dessa är: <ul style="list-style-type: none"> • Få en säkrare och trevligare restaurangmiljö, minska riskerna för alkoholrelaterade skador, bråk och våld genom att undvika överservering och inte servera underåriga gäster alkohol samt begränsa tillgängligheten till folköl och tobak för minderåriga • Att utveckla en lokalt anpassad modell av Örebro preventionsprogram så att den även passar Södertäljes föräldrar - 30% av invånarna har utländsk bakgrund • Påverka ungdomars attityder till alkohol och droger
Målgrupp	Krögare och serveringspersonal, föräldrar med utländsk bakgrund samt ungdomar i Södertälje kommun.
Metod	<ul style="list-style-type: none"> • Utbildning av restaurangpersonal i Ansvarsfull alkoholservice – STAD-konceptet • Riktade utbildningsinsatser till handlare som säljer folköl och tobak • Utökad tillsyn av tobak och folköl • Samarbete med Karolinska institutet och FoU-Södertörn för att utveckla och utvärdera ÖPP utifrån Södertäljes unika befolkningsstruktur. • Rekrytera och utbilda ungdomar till droginformatorer
Tidsperiod	1.3.2005 – 1.3.2006.
Utvärdering	Gemensam utvärdering av funktionen drogförebyggande samordnare i fyra kranskommuner genom FoU-Södertörn. Rapport FoU-Södertörn Skriftserie nr 43/05. Separat utvärdering av de tre delprojekten.
Samordnare	Ann-Sofie Soleby-Eriksson och Åke Martinsson.
Hemsida	www.sodertalje.se
Övrigt	Södertälje har tidigare beviljats utvecklingsmedel för förebyggande insatser under ledning av samordnare under tre år. Denna verksamhet är nu implementerad i organisationen.

Tyresö kommun

Organisation	<p>Det drog- och brottspreventiva arbetet leds av kommunens Brottsförebyggande råd. I rådet sitter representanter från respektive förvaltningsledning, polis, kyrka och näringsliv. Rådet leds av kommunstyrelsens ordförande.</p> <p>Samordnartjänsten är sedan 1.11.2004 permanentad och ingår i kommunkansliets utredargrupp som även består av tjänstemän med ansvar för folkhälsa, handikappfrågor och konsumentrådgivning.</p>
Mål	<p>Höja debutåldern för alkoholkonsumtion bland ungdomar, minska berusningsdrickandet och att färre ska komma i kontakt med narkotika.</p>
Målgrupp	<p>Yngre tonåringar, föräldrar och personal, gymnasieskolans ungdomar. Avsikten är att utöka målgruppen på sikt, i synnerhet till gruppen unga vuxna.</p>
Metod	<ul style="list-style-type: none"> • Insatser som genomförs är: • Föräldrainformation enligt ÖPP-modellen • Införande av ÖPP-modellen på samtliga åk 6-9skolor • Utbildning av gruppledare • Träffar med lärare och samtal om ANT-undervisning • Föra ut resultat av drogvaneundersökningen • Utarbetande av alkohol- och drogpolicy inom skolan • Bildande av Trygghetsråd för att få igång ett lokalt förebyggande arbete, t ex föräldravandringar och mopedverksamhet för ungdomar • Informationsinsats om alkohol- och drogpolicies bland kommunens föreningar • Träff med Vårdcentralerna tillsammans med folkhälsosamordnaren • Öppna föreläsningar för allmänheten "Våga vara förälder"
Tidsperiod	<p>Det alkohol- och drogförebyggande arbetet, under ledning av samordnare, startade 1.11.2003. Årets utvecklingsmedel avser tiden 1.11.2005 – 31.10.2006 (år 3).</p>
Utvärdering	<p>Jämförelse av resultat av drogvaneundersökningar, utvärdering av föräldraprogrammet. Kontinuerlig dokumentation av det förebyggande arbetet.</p>
Samordnare	<p>Göran Törnblom</p>
Hemsida	<p>www.tyreso.se</p>
Övrigt	<p>Tyresö kommun har tidigare även beviljats utvecklingsmedel för tidiga insatser genom ett mobilt team. Denna verksamhet har nu permanentats.</p>

Täby kommun

Organisation	<p>Täby kommun har bildat "Trygg i Täby" som omfattar förebyggande insatser inom olika samhällsområden och som ska utveckla samarbete i dessa frågor över alla organisatoriska gränser. Kommunstyrelsen utser ordförande i styrgruppen. FN är socialnämndens ordförande och närpolischefen är vice ordförande i styrgruppen. Ett Tiopunktsprogram har utarbetats, ett åtgärdsprogram mot droger och ett mot brott, som stöd i arbetet för att uppnå målen. Ett handlingsprogram har tagits fram av en arbetsgrupp med representanter för kommunen (grundskolan, gymnasieskolan, fritidsgårdarna samt individ- och familjeomsorgen), landstinget (beroendemottagningen och barnhälsan) samt närpolisen.</p>
Mål	<p>Övergripande mål för Trygg i Täby är:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Genom ökad information öka medvetenheten och delaktigheten bland kommuninvånarna om det förebyggande arbetet som bedrivs i Täby • Utveckla metoder i det brotts- och drogförebyggande arbetet • Koordinera förebyggande insatser i kommunen Barn och ungdomar ska fångas upp tidigt och erbjudas det stöd de behöver för en positiv utveckling och för att inte hamna i missbruk och/eller kriminalitet
Målgrupp	<ul style="list-style-type: none"> • Berörda aktörer från kommunen, landstinget, polisen, föreningsliv, företagare och övriga intresserade • Föräldrar till tonårsbarn åk 7,8 och 9 • Lärare och skollära i Täbys skolor • Föräldrar, personal, som arbetar med barn och ungdom samt övriga intresserade
Metod	<p>Samordnaren ska under det fjärde året arbeta med implementering av handlingsprogrammet för det drog-förebyggande arbetet. Kick-off för lokala aktörer som ska utgöra starten för arbetet med implementeringen i kommunens olika verksamheter.</p> <p>En medieinsats riktad till föräldrar har genomförts.</p> <p>Nätverksmöten i form av "Förebyggare-café" där nytt material och nya arbetsmetoder introduceras. Träffarna ger tillfälle till erfarenhetsutbyte och diskussion.</p> <p>En Miniföreläsningsserie riktad till föräldrar och personal som arbetar med barn och ungdom samt övriga intresserade i Täby kommun. Detta blir ett komplement till de storföreläsningar som verksamheten Föräldrakraft genomför.</p> <p>Tanken är att "smalare" ämnen ska tas upp på miniföreläsningarna.</p>
Tidsperiod	<p>Årets utvecklingsmedel avser fortsatt verksamhet under ledning av samordnare under tiden 15.8.2005 – 14.8.2006.</p>
Utvärdering	<p>Intern utvärdering genom bl a enkätundersökningar.</p>

---

fortsättning... Täby kommun

Samordnare	Lil Froby
Hemsida	www.taby.se
Övrigt	Under 2005 har Täby kommun även beviljats utvecklingsmedel för deltagande i STADsektionens restaurangkoncept Ansvarsfull alkoholserving.

Upplands-Bro kommun

Organisation	En projektledare anställdes hösten 2002 av kommun-styrelsen för två års utvecklingsarbete avseende det alkohol-och drogforebyggande arbetet bland barn och ungdom i Upplands-Bro kommun. En ny övergripande strategi utarbetades som sedan har implementerats. För den fortsatta utvecklingen ansvarar nu varje kommunal enhet som är berörd av den nya strategin. Till stöd för arbetet finns samverkansgruppen Upplands-Bro Mot Droger - UBMD består av representanter från skola, fritidsgård, skolhälsovård, närpolis och kultur och fritid. Dessa personer har en nyckelfunktion i förhållande till de arbetsplatser de representerar.
Mål	Ett väl fungerande drogforebyggande arbete utifrån den nya strategin genom att engagera kommunens aktörer i ett långsiktigt och effektivt drogforebyggande arbete.
Målgrupp	Primär målgrupp är de aktörer som är berörda av den alkohol- och drogforebyggande strategin, alla kommunala enheter som kommer i kontakt med barn, ungdomar och föräldrar. En sekundär målgrupp är övriga aktörer som kan utgöra samverkanspartners för de kommunala aktörerna.
Metod	Fortsatt stöd till aktörerna i sin metodutveckling av de drogforebyggande insatserna t ex genom informations- och utbildningsinsatser till personal. Bl a har ÖPP-modellen introducerats. Arbetet med att etablera en varaktig och välfungerande organisation för det forebyggande arbetet fortsätter.
Tidsperiod	Årets utvecklingsmedel avser tiden 16.8.2005 – 15.8.2006 (år 4).
Utvärdering	Intern utvärdering - löpande dokumentation av arbetet.
Kontaktperson	Projektledaren slutade sin anställning hösten 2004 efter två års arbete. Kontaktperson för kommunens forebyggande arbete är kultur- och fritidschef Elisabeth Strähle.
Hemsida	www.upplands-bro.se

Upplands Väsby kommun

Organisation	<p>Kommunen antog 1997 ett alkohol- och drogpolitiskt program vilket bearbetades och förankrades väl. För närvarande pågår en revidering av det alkoholpolitiska programmet utifrån ett folkhälsoperspektiv. Handlingsplaner för skolor och fritidsgårdar har utarbetats.</p> <p>År 2002 startades SAMKRAFT, en sammansatt styrgrupp med representanter från Kultur- och fritidsförvaltningen, Utbildningsförvaltningen och Social- och omvårdnads-förvaltningen, för det främjande och förebyggande arbetet i kommunen. Uppdraget är att samordna de tre nämndernas ansvar vad gäller högstadeungdomar.</p>
Mål	<p>Det övergripande målet är att skapa goda uppväxtvillkor för barn och ungdomar i Upplands Väsby kommun. Målet för de insatser som ansökan avser är minskad drogkonsumtion för barn och ungdomar 0-18 år samt att skapa tydligare måldokument.</p>
Målgrupp	<p>Indirekt målgrupp är barn och unga 0 – 18 år.</p> <p>Direkt målgrupp för insatserna är anställda och boende i kommunen, föreningslivet, näringsidkare – Vuxna.</p>
Metod	<p>Upplands Väsby är en kommun som sedan många år varit känd för att ligga långt framme när det gäller förebyggande insatser i Stockholms län. Arbetet byggde dock tidigare till stor del på eldsjälar och det saknades en samordning av de förebyggande insatser som fanns. Kommunen sökte därför och beviljades utvecklingsmedel av Länsstyrelsen för att anställa en drogsamordnare på halvtid.</p>
Tidsperiod	<p>Årets ansökan avser tiden 1.1 2006 – 31-1.2006 (år 2).</p>
Utvärdering	<p>Intern utvärdering - Jämförelse av resultat drogvaneundersökningar samt fokusgrupper.</p>
Samordnare	<p>Jolle Rommel</p>
Hemsida	<p>www.upplandsvasby.se</p>

Vallentuna kommun

Organisation	Fritidsnämnden är huvudman för Tryggare Vallentuna, kommunens samordningsgrupp, under en styrgrupp, för drog-förebyggande insatser. Preventionssamordnaren är anställd av fritidsförvaltningen och ingår i gruppen.
Mål	<p>Förstärkning och samordning kring det förebyggande arbetet inom kommunens verksamheter som arbetar med barn och ungdomar, frivilligorganisationer, polis och nattvandrarerna.</p> <p>Delmål för samordnarfunktionen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Att fler ungdomar i riskzon för missbruk upptäcks i tidigt skede • Att tillgång på alkohol minskar för ungdomar • Att missbruket av tobak, alkohol, narkotika och andra droger minskar bland kommunens barn och ungdomar • Att få ökad kompetens och medvetenhet i verksamheterna om hur man arbetar drog-förebyggande och hur man upptäcker drogmissbruk • Att stimulera och förbättra ANT-undervisningen, Hälsa och Livskunskap • Att utveckla metoder för att nå föräldrar och göra dem medvetna om sin roll som drog-förebyggare • Att åstadkomma ökat medvetande och ansvarstagande bland folkölsförsäljare/krögare m fl
Målgrupp	Barn och ungdomar 12 – 20 år på sikt även barn 0-12 år
Metod	<p>En samordnare är anställd sedan augusti 2004. Insatser:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Inventering av resurser • Kartläggning • Metod-dagar för att samordna samverkan mellan olika förvaltningar • Föreläsningar för personal inom skolan • Utbildningsinsatser för personal inom skolan • Planerad tjej- och killgruppsverksamhet • Förebyggande insatser inom skolan i samarbete med teatergruppen Cironova • Kampanjarbete för rökfria skolgårdar • Medverkan föräldramöten
Tidsperiod	Årets utvecklingsmedel avser tiden 24.7.2005 – 23.7.2006.
Utvärdering	Planerad utvärdering genom FoU-Nordost.
Samordnare	Tjänsten är vakant då samordnaren efter ett år fått annan anställning.
Hemsida	www.vallentuna.se

Vaxholms stad

Organisation	<p>Samordnaren för förebyggande insatser arbetar som fältsekreterare i Vaxholms Stads Individ- och familjeomsorg.</p> <p>Uppgiften är att driva, utveckla och samordna kommunens primär- sekundär- och tertiärpreventiva insatser. Samordnaren är sammankallande i Samverkansgruppen i Vaxholms Stad med representanter från Individ- och familjeomsorg, Resurscentrum, Skola, fritidsgård, Närpolis, Beroendemottagningen, Nattvandrarerna, Svenska kyrkan samt Andreaskyrkan.</p>
Mål	<ul style="list-style-type: none"> • Att medvetandegöra ungdomar om missbrukets risker samt minska droganvändning bland ungdomar i Vaxholms Stad • Att fler ungdomar i riskzonen för missbruk upptäcks i tidigt skede • Förbättrad ANT-undervisning i samråd med skolan • Ökat ansvarstagande och medvetandegörande hos föräldrar • Ökad samsyn
Målgrupp	Ungdomar 13 – 20 år.
Metod	<ul style="list-style-type: none"> • Kartläggning och inventering av resurser • Föräldramöten • Öppen föreläsning om droger och doping • Informationsmässan om det alkohol- och drogförebyggande arbetet i staden • Utveckla lokalt anpassade preventiva metoder • Utveckla metoder för tidig upptäckt av ungdomar i riskzon • Påbörjat arbetet med en kommunal drogpolitisk policy samt en drogförebyggande arbetsplan
Tidsperiod	Årets utvecklingsmedel avser tiden 1.10.2005 – 30.9.2006 (år 3).
Utvärdering	Intern utvärdering. Jämförelse av drogvaneundersökningar.
Samordnare	Fredrik Sandell
Hemsida	www.vaxholm.se
Övrigt	<p>Planer finns på att göra en särskild satsning för att utveckla föräldrastödsprogram som passar Vaxholms föräldrar.</p> <p>Vaxholm har även beviljats medel för konflikthantering – utbildning för serveringspersonal.</p>

Värmdö kommun

Organisation	Samordnaren för alkohol- och drogförebyggande insatser ingår tillsammans med ungdomssamordnaren och ungdomskonsulenten i en främjande och förebyggande enhet, Origo. Hösten 2004 anställdes en ungdomspolitisk chef för enheten. Arbetet leds av ett politiskt utskott till kommunstyrelsen – Ung. Kommunens socialchef och socialnämnd ansvarar för den del av samordnarens arbetsuppgifter som inte berör ungdomar.
Mål	<ul style="list-style-type: none"> • Ingen alkohol under uppväxten och höjd ålder för alkoholdebuten • Minska berusningsdrickande/ansvarsfull alkoholserving • Stöd till unga i riskzonen • Stöd under graviditeten • Skapa alkoholfria miljöer • Ingen alkohol i trafiken • Alkohol- och drogförebyggande insatser på arbetsplatser
Målgrupp	<ul style="list-style-type: none"> • Ungdomar i åldern 12-18 år • unga vuxna 18 – 25 år • vuxna i riskzon för att utveckla ett alkoholmissbruk, gravida • trafikanter • kommunens arbetstagare
Metod	<ul style="list-style-type: none"> • Föräldrasamverkan • Kampanj Drag utan drog • Undervisning/aktiviteter i skolan • Insatser i gymnasieskolan • Samverkan i lokala nätverk • Sommarlovsaktiviteter • Samverkansmöten med livsmedelshandlare om folköl • Tillsyn av tobaks- och folkölsförsäljning • Stöd till unga i riskzon • Utbildning motiverande samtal till personal ba a inom MVC/BVC • Alkoholfritt IT-café genom stöd till ungdomsförening • Alkohol- och drogpolicy för anställda i Värmdö kommun
Tidsperiod	Årets medel avser tiden 1.10.2005 – 30.9.2006.
Utvärdering	Gemensam utvärdering av funktionen drogförebyggande samordnare i fyra kranskommuner genom FoU-Södertörn. Rapport FoU-Södertörn Skriftserie nr 43/05.

---

fortsättning... Värmdö kommun

Samordnare	Lisa Coudek
Hemsida	www.varmdo.se
Övrigt	STAD-utbildningen Ansvarsfull alkoholservice har genomförts. Återkommande utbildningar för serveringspersonal planeras. Policy och riktlinjer för tillståndsgivning och tillsyn har reviderats.

Alkohol- och drogpolitiska program

Botkyrka kommun	Övergripande alkohol- och drogpolicy för alla barn och ungdomsverksamheter i Botkyrka kommun har antagits och fastställts av kommunstyrelsen januari 2005. Alkohol- och drogpolicy för kommunens personal, reviderad version, togs våren 2005. Genomförande plan för hela alkohol- och drogförebyggande arbetet togs hösten 2004.
Danderyds kommun	Alkohol- och drogpolitiskt program för Danderyds kommun 2004 – 2007.
Ekerö kommun	Övergripande handlingsplan för det drog-förebyggande arbetet i Ekerö kommun har fastställts av huvudmännen i ESSAM. Planen följdes upp april 2005.
Haninge kommun	En kommunövergripande drogpolicy antogs av kommunfullmäktige våren 2003 och en handlingsplan har sedan utarbetats.
Huddinge kommun	Ett övergripande drogpolitiskt program antogs våren 2005. Handlingsprogram för grundskola och gymnasieskola är under utarbetande.
Järfälla kommun	Den politiska styrgruppen för JANTI-gruppen har utarbetat en utvecklingsplan som kommer att ligga till grund för den alkohol- och drogpolicy som ska utarbetas.
Lidingö stad	Socialtjänsten planerar under höstterminen att tillsammans med skolpersonal, fritidsgårdspersonal samt polisen ta fram ett gemensamt handlings-program för högstadiet kring alkohol- och drogfrågor. Handlingsprogram och drogpolicy för personal finns. Övergripande alkohol- och drogpolicy saknas.
Nacka kommun	Kommunövergripande alkohol- och drog-förebyggande policy för barn och ungdomar. 0 – 18 år i Nacka kommun antogs mars 2005 och är giltig t o m våren 2007.
Norrälje kommun	Ett alkoholpolitiskt program har tagits fram och kommer att antas av kommunfullmäktige i juni eller augusti 2005.
Nykvarns kommun	Ett Drog- och alkoholpolitiskt program för Nykvarns kommun har antagits september 2005.
Nynäshamns kommun	En alkohol- och drogpolitisk plan ska utarbetas under innevarande bidragsperiod.
Salems kommun	En reviderad version av drogpolicy för Salems skolor kommer att tas i BoU-nämnden. Drogpolicy för kultur- och fritidsverksamheten ligger fast.
Sigtuna kommun	Alkohol- och drogpolitiskt program antaget av kommunfullmäktige från 2001. En översyn av detta har inletts.

---

fortsättning... Alkohol- och drogpolitiska program

Sollentuna kommun	Ett drogpolitiskt handlingsprogram, för målgruppen barn och unga 11-20 år, antogs 1998 av kommunfullmäktige. Efter uppföljning 2001 antog socialnämnden tillsammans med berörda nämnder ett reviderat handlingsprogram för åren 2002-2003. Under 2004 har ett processinriktat arbete satts igång för att ta fram och förankra ett nytt handlingsprogram för barn och unga 0–20 år.
Solna stad	Under 2004 har en policy för drogförebyggande arbete antagits av kommunfullmäktige. Handlings-program och genomförandeplaner har tagits fram.
Stockholms stad	STAN-programmet (Stockholms Tobaks- Alkohol- och Narkotikapolitiska program) antogs av kommunfullmäktige 14.12.2004. Många stadsdelar har även egna lokala alkohol- och drogpolitiska program och handlingsplaner.
Sundbybergs stad	Policy för drogförebyggande arbete antogs i november 2003. Denna ingår som en del i stadens budget och folkhälsoplan som just nu håller på att tas fram.
Södertälje kommun	Drogpolicy antogs av kommunstyrelsen januari 2004. I kommunens styrdokument, mål och budget finns drogpolicyn med som ett övergripande dokument.
Tyresö kommun	Alkoholpolitiskt program antogs 1995 och kommer att revideras under året.
Täby kommun	Handlingsplan för det drogförebyggande arbetet bland barn och ungdomar i Täby antogs av Kommunfullmäktige 1998. Planen har reviderats under 2005 och kommer att tas under hösten. Den kommer förmodligen att gälla 2006 – 2010.
Upplands-Bro kommun	Strategi för det alkohol- och drogförebyggande arbetet antogs av kommunfullmäktige september 2003.
UpplandsVäsby kommun	Alkohol- och narkotikapolitiskt program fastställt av kommunfullmäktige 1997. Arbetsprogram mot narkotika fastställt av kommunstyrelsen 1997. Handlingsplan mot droger för grundskolorna, fritidsgårdarna och gymnasiet fastställt av kommunstyrelsen 1998. För närvarande pågår en revidering av det alkoholpolitiska programmet utifrån ett folkhälsoperspektiv.
Vallentuna kommun	Barn- och ungdomspolitiskt handlingsprogram antogs 1998. Övergripande alkohol- och drogpolicy saknas.

---

fortsättning... **Alkohol- och drogpolitiska program**

Vaxholms stad	Ett förslag till alkohol- och drogpolitiskt handlingsprogram är utarbetat och är nu på remiss hos de olika förvaltningarna. Det slutliga programmet planeras bli klart under 2005.
Värmdö kommun	Projektplan för det alkohol- och drogförebyggande arbetet antogs av kommunfullmäktige april 2002. Projektplanen har sedan följts upp och reviderats varje år. Ett personalpolitiskt program samt policy för alkoholtillstånd och tillsyn finns samt ett idrottspolitiskt program med alkohol- och drogpolicy inom idrotten. Ett ungdomspolitiskt program är under utarbetande och kommer att tas i kommunfullmäktige under hösten 2005 eller våren 2006.
Österåkers kommun	Alkohol- och drogpolitiskt program för tiden 2003 – 2006 antogs av kommunfullmäktige juni 2003.

Tjänsten som samordnare – projekt eller tillsvidareanställning

---

Botkyrka kommun	Tillsvidareanställning i kommunen med tidsbegränsat uppdrag som samordnare.
Danderyds kommun	Tillsvidareanställd som samordnare.
Ekerö kommun	Projektanställd i kommunen med tidsbegränsat uppdrag som samordnare (ett år i taget).
Haninge kommun	Ingen samordnare efter två år.
Huddinge kommun	Tillsvidareanställning i kommunen med tidsbegränsat uppdrag som samordnare.
Järfälla kommun	Tillsvidareanställning som drogförebyggare.
Lidingö stad	Tillsvidareanställning i kommunen med tidsbegränsat uppdrag som samordnare för föräldrautbildningar inom skolan.
Nacka kommun	Projektanställning.
Norrtälje kommun	De lokala fältsamordnarna har tillsvidare-anställning i kommunen med tidsbegränsat uppdrag som samordnare.
Nykvarns kommun	Tillsvidareanställning i kommunen med tidsbegränsat uppdrag som samordnare.
Nynäshamns kommun	Tillsvidareanställning i kommunen med tidsbegränsat uppdrag på deltid som samordnare.
Salems kommun	Tillsvidareanställning.
Sigtuna kommun	"Piloterna" har tillsvidareanställning i kommunen med uppdrag som drogförebyggare på 25% av arbetstiden. Planer finns att kultursekreterartjänsten ska utökas med 25% som tillsvidarejänst för drogförebyggande arbete. En lärare arbetar 7% av arbetstiden med Drogförebyggarna.
Sollentuna kommun	Tre tillsvidareanställda samordnare.
Solna stad	En tillsvidareanställd samordnare och en projektanställd samordnare på halvtid.
Stockholms stad (18 stadsdelar)	Cirka en tredjedel av stadsdelarnas samordnare är tillsvidareanställda som samordnare.

---

fortsättning... Tjänsten som samordnare, – projekt eller tillsvidareanställning

---

Sundbybergs stad	Tjänsten som drogsamordnare ej återbesatt efter det att den tidigare drogsamordnaren slutade sin anställning under våren 2005.
Södertälje kommun	Två tillsvidareanställda samordnare. Finansiering klar för 2005.
Tyresö kommun	Tillsvidareanställning.
Täby kommun	Tillsvidareanställning.
Upplands-Bro kommun	Ingen samordnare efter två år.
UpplandsVäsby kommun	Tillsvidareanställning.
Vallentuna kommun	Tjänsten vakant, projektanställning.
Vaxholms stad	Tillsvidareanställning som fältsekreterare/samordnare.
Värmdö kommun	Tillsvidareanställning. (Tjänst som utvecklingsledare).
Österåkers kommun	Samordnartjänsten vakant efter det en av samordnarna slutat sin anställning och en halvtid samordnare blev långtidssjukskriven sommaren 2004.

Förklaringar till ord och förkortningar

Försökskommuner	Solna är en av sex försökskommuner som ingår i Alkoholkommitténs och Mobilisering mot narkotikas utvecklings- och forskningsverksamhet, 2003 – 2005. Övriga kommuner är Kalmar, Kramfors, Laholm, Lund och Umeå.
Modellkommuner	Mobilisering mot narkotika gör en satsning tillsammans med Botkyrka, Karlstad, Älvsbyn och Örebro kommun för att utveckla narkomanvården. Kommunerna får stöd i form av hjälpmedel med kartläggning, utveckling av vårdkedjor, utvärdering och uppföljning.
Tio kommuner i ett nätverk	Alkoholkommittén, Mobilisering mot narkotika och Allmänna barnhuset har samlat 10 kommuner för att diskutera drogförebyggande arbete med syfte att skapa ett nätverk med och mellan kommunerna. Kommunerna i nätverket är Botkyrka, Eskilstuna, Gävle, Karlstad, Kungsbacka, Linköping, Nacka, Strängnäs, Örebro och Östersund.
Trestad	Mobilisering mot narkotika genomförs i samarbete med Stockholms stad, Göteborgs stad och Malmö stad en omfattande insats mot narkotika i städerna. Syftet med trestadssatsningen är att städerna genom partnerskap ska utveckla metoder för förebyggande arbete, vård och behandling samt begränsning av tillgången. Satsningen pågår 2002 – 2005 och kommer att utvärderas.
STAD	<p>STAD (Stockholm Förebygger Alkohol- och Drogproblem), ett 10-årigt aktionsinriktat preventionsprojekt, startade mars 1994 efter beslut av Stockholms läns landsting. Efter 10 år har nu STAD omvandlats till en sektion inom Beroendecentrum Stockholm. STAD-sektionen utgör en plattform för det alkohol- och narkotikaförebyggande arbetet i Stockholmsregionen.</p> <p>STAD- sektionen erbjuder metodutveckling till kommunerna inom tre områden: föräldraprogram inom skolan, tidig alkoholrådgivning inom primärvården samt utbildning av restaurangpersonal enligt särskilt koncept.</p> <p>www.stad.org</p>
BRÅ	Brottsförebyggande Rådet.
ANT	Alkohol- Narkotika och Tobak-undervisning i skolan.
AUDIT	The Alcohol Use Disorders Identifikation Test är ett screening instrument som har till syfte att identifiera skadlig och riskfylld alkoholkonsumtion.
ART	ART, Aggression Replacement Training, en metod för att arbeta förebyggande mot konflikter och våld, riktar sig till elever på högstadiet. Metoden har bl a utvecklats inom Kista sdf.

---

fortsättning... Förklaringar till ord och förkortningar

COPE	<p>Tonårs-COPE är ett föräldragrupsprogram som bygger på Charles Cunninghams COPE metodik som styrs av en manual.</p> <p>www.svenskacope.se</p>
Föräldrakraft	<p>Kurs för att stärka föräldrar till barn från 3–12 år enligt manual utvecklad av Birgitta Kimber.</p>
KOMET - PMT	<p>Föräldraträningsprogram för föräldrar till barn 3-12 år enligt särskild manual. KOMET är en utveckling av PMT, Parent Management Training. Föräldrarna söker själva till föräldrastödsgrupperna som leds av utbildad ledare. En särskild manual finns även för professionella "ledarskap i klassrummet".</p> <p>KOMET har utvecklats under ledning av Charlotte Skawonius, Socialtjänstförvaltningen i Stockholm.</p> <p>Ett särskilt program av KOMET, riktat till föräldrar vars barn är aktuella inom socialtjänsten, kommer även att utvecklas.</p>
SET	<p>Social Emotionell Träning – Programmet syftar till att träna upp elevernas sociala och emotionella förmåga och har utvecklats av Birgitta Kimber.</p> <p>www.set.st</p>
Livskunskap	<p>SET benämns även som Livskunskap.</p>
Steg för Steg	<p>Ett strukturerat program för föräldrar samt barn i skolans åk 5 – 7 (11 – 13 år).</p> <p>www.stad.org</p>
ÖPP	<p>Örebro Preventionsprogram – Föräldrastödsprogram utvecklat vid Örebro universitet av Nikolaus Koutakis och Håkan Stattin.</p> <p>www.iq.se (IQ No 1)</p>

Länsstyrelsens rapportserie

Utkomna rapporter under 2005

1. Naturminnen i Stockholms län, *miljö- och planeringsavdelningen*
2. Tillsyn av daglig verksamhet i Södertälje kommun 2004, *socialavdelningen*
3. Bedömning av skyddade grunda havsvikars naturvärden – Värmdö kommun, *miljö- och planeringsavdelningen*
4. Förorenade områden – inventering av gasverk, flygplatser, bilfragmentering, glasindustri och ackumulatorindustri i Stockholms län, *miljö- och planeringsavdelningen*
5. Socialtjänstens arbete med våldsutsatta kvinnor och barn, *socialavdelningen*
6. Bostadssubventioner 2004 – ombyggnad och nybyggnad, *socialavdelningen*
7. Vad finns längs stranden? – Inventeringsmetodik för stränder tillämpad på Tyresåns sjösystem, *miljö- och planeringsavdelningen*
8. Regional åtgärdsplan för kalkningsverksamheten i Stockholms län, *miljö- och planeringsavdelningen*
9. Kustmiljöns framtid – erfarenheter från forskningsprogrammets sucozoma, *miljö- och planeringsavdelningen*
10. Slam från avloppsreningsverk – mängder, kvalitet samt användning i Stockholms län under perioden 1981 till 2003, *miljö- och planeringsavdelningen*
11. Individuell plan i Stockholms län – rapport från länsstyrelsens tillsyn 2004, *socialavdelningen*
12. Rapport från sammanställning av bostadsmarknadsenkäten 2005, *socialavdelningen*
13. Samhällsekonomiska analyser i storstäder – vad behöver förbättras?, *avdelningen för regional utveckling*
14. Läget i länet - bostadsmarknaden i Stockholms län 2005, *socialavdelningen*
15. Pilotprojektet för tillväxt med integrationsperspektiv i Stockholms län, *avdelningen för regional utveckling*
16. Förorenade områden – inventering av kemtvättar i Stockholms län, *miljö- och planeringsavdelningen*
17. Riksintresset Stockholms hamn, *miljö- och planeringsavdelningen*
18. Vattenväxter - en inventering i Bergshamraåns avrinningsområde, *miljö- och planeringsavdelningen*
19. Stina IV – Länsstyrelsens arbete mot hedersrelaterat våld – juli 2004–juni 2005, *socialavdelningen*
20. Utveckling av Länsstyrelsens folkhälsoarbete, *socialavdelningen*
21. Kartläggning av marina naturtyper – en pilotstudie i Stockholms län, *miljö- och planeringsavdelningen*. Finns endast som pdf. Även på engelska med titeln: Mapping marine habitats – pilot study for the coastal areas of the Stockholm county.
22. Vandringshinder för djur i vattendrag – vägtrummor och dammar i 14 vattendrag i Stockholms län, *miljö- och planeringsavdelningen*
23. Alkohol och droger – kommunernas förebyggande insatser, *socialavdelningen*

Sammanlagt har länsstyrelsen i Stockholms län fördelat ca 50 miljoner kronor till alkohol- och narkotikaförebyggande insatser i kommunerna under åren 2001 - 2005. Denna rapport avser pågående insatser och är gjord utifrån de ansökningar som kommit in till Länsstyrelsen.

Sammanställningen är en kartläggning av läget i länet och vår förhoppning är att den ska ge inspiration och ett underlag för diskussion om hur det lokala drogförebyggande arbetet kan utvecklas ytterligare.

*Fler exemplar av denna rapport
kan beställas från Länsstyrelsen
Socialavdelningen
Tel: 08- 785 40 00 (vxl)
Rapporten finns också som pdf på vår webbplats
www.ab.lst.se
ISBN 91-7281-195-1*

*Adress
Länsstyrelsen i Stockholms Län
Hantverkargatan 29
Box 22 067
104 22 Stockholm, Sverige
Tel: 08- 785 40 00 (vxl)
www.ab.lst.se*